

Sygn. akt I CSK 926/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa A. H.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 grudnia 2015 r.,

skargi kasacyjnej powoda od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 21 lipca 2014 r., sygn. akt I ACz 1142/14,

**uchyla zaskarżone postanowienie i postanowienie Sądu
Okręgowego w Warszawie z dnia 18 marca 2014 r.
w sprawie I C 1208/13**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie powoda A. H. na postanowienie Sądu Okręgowego odrzucające jego pozew przeciwko Instytutowi Pamięci Narodowej w Warszawie o ochronę dóbr osobistych.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia Sądu pierwszej instancji, z których wynika, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 31 maja 2011 roku w sprawie I C 796/10 zostało oddalone powództwo powoda przeciwko Instytutowi Pamięci Narodowej w Warszawie, w którym A.H. domagał się złożenia oświadczenia przepaszającego go za to, że okresie od dnia 26 listopada 2004 roku pozwany udostępnia w sposób powszechny informacje bezpodstawnie stygmatyzujące powoda jako funkcjonariusza lub tajnego współpracownika aparatu bezpieczeństwa PRL. W sprawie tej powód wskazywał, jako źródło naruszenia jego dóbr osobistych, fakt opublikowania w internecie tak zwanej listy W., na której figurowało nazwisko A. H. przy sygnaturze akt (IPN [...]) zawierającej oznaczenie 00 wskazujące, że był on tajnym współpracownikiem służby bezpieczeństwa. Powództwo to zostało prawomocnie oddalone, a w uzasadnieniu Sąd stwierdził, że pozwany nie odpowiada za fakt rozpowszechnienia tej listy w internecie, albowiem uczynił to B. W.. Z uwagi na to, że w aktualnie rozpoznawanej sprawie powód także dochodził ochrony swoich dóbr osobistych, Sąd porównując treść żądania oraz rozstrzygnięcia w poprzedniej sprawie, a także treść pozwu w niniejszej sprawie doszedł do wniosku, że zachodzi identyczność stron, żądania oraz podstawy faktycznej i prawnej żądania powoda, co oznacza istnienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej uzasadniającej odrzucenie pozwu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 366 w związku z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Okręgowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd ma obowiązek odrzucić pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Zakres przedmiotowy i podmiotowy powagi rzeczy osądzonej reguluje art. 366 k.p.c. przewidując, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko, co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Tożsamość stron obu procesów (spraw o sygnaturze I C 796/10 i aktualnej) nie budzi wątpliwości, przedmiotem sporu pozostają natomiast granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej, które dotyczą kwestii, czy w nowej sprawie występuje tożsamy przedmiot rozstrzygnięcia wyznaczany treścią nowego żądania powoda oraz taka sama podstawa faktyczna roszczenia. Należy przyznać rację skarżącemu, że porównanie podstawy faktycznej żądania zgłoszonego w poprzedniej sprawie stanowiącego przedmiot osądu w sprawie I C 796/11 oraz treści i podstawy faktycznej żądania aktualnie zgłoszonego, prowadzi do wniosku, że z uwagi na różnice w zakresie i podstawie faktycznej aktualnie zgłoszonego żądania nie zachodzi ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej. Aktualnie zgłoszone roszczenie jest szersze o tyle, że obejmuje dodatkowo trzy nowe sygnatury, z którymi powód wiąże naruszenie jego dóbr osobistych (IPN BU [...] IPN BU [...] i IPN BU [...]). Podstawa faktyczna aktualnie zgłoszonego żądania obejmuje ponadto nowe okoliczności faktyczne, powstałe już po uprawomocnieniu się poprzedniego wyroku, które nie były przedmiotem osądu w poprzedniej sprawie, a stanowią fakty, składające się na podstawę roszczenia, z których powód wywodzi dla siebie skutki prawne w objętej pozwem sferze, w zakresie której poszukuje ochrony prawnej. Najistotniejszym nowym faktem składającym się na podstawę faktyczną roszczenia jest prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 czerwca 2013 roku w sprawie VIII K 181/12. Tożsamość przedmiotowa roszczenia objętego prawomocnym orzeczeniem sądu oraz stanowiącego przedmiot nowego powództwa występuje wtedy, gdy żądania są identyczne i jednocześnie jednakowa jest ich podstawa faktyczna i prawna, przy czym przesłanki te muszą wystąpić łącznie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2013 roku, III CZP 67/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 73, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 roku, III CSK

124/13, nie publ. i z dnia 11 lutego 2011 roku, I CSK 277/10, nie publ.). Jeśli poprzednie powództwo zostało oddalone, a okoliczności, na które powołuje się powód uzasadniając nowy pozew, uległy następnie zmianie, dopuszczalne jest wytoczenie nowego powództwa o to samo żądanie; nie występuje tożsamość roszczeń, skoro okoliczności faktyczne leżące u ich podstaw są różne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 roku, II CSK 304/11, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2006 roku, II CSK 34/06, nie publ.).

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).